

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 393/2018-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených advokátkou Dr. Zuzanou Wagner, LL.M., advokátska kancelária, Svätoplukova 28, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 14 C 23/2016 z 28. marca 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 Co 416/2017 z 30. apríla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namieta porušenie ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1

Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 23/2016 z 28. marca 2017 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 12 Co 416/2017 z 30. apríla 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli v procesnom postavení žalovaných v konaní o vypratanie nehnuteľnosti. Okresný súd v konaní vedenom sp. zn. 14 C 23/2016 rozhodol o návrhu na vypratanie nehnuteľnosti rozsudkom súdu prvej inštancie tak, že návrhu vyhovel a sťažovateľom uložil povinnosť vypratať v rozsudku označený byt. Proti uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie sťažovatelia podali odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Sťažovatelia v sťažnosti opisujú skutočnosti, ktoré predchádzali konaniu o vypratanie nehnuteľnosti, ktorá v minulosti bola v ich vlastníctve, a namietajú, že okresný súd, ako aj krajský súd vec nesprávne právne posúdili, keď vec neposudzovali komplexne s ohľadom na všetky nimi uvádzané okolnosti prípadu. Vzhľadom na stratu vlastníckych práv k bytu, ktorý zároveň predstavuje ich obydlie, bola podaná žalobcom žaloba o vypratanie nehnuteľnosti bytu. Sťažovatelia tvrdia, že spriaznené osoby ich koordinovane pripravili o byt a následne terajší vlastníky bytu podal predmetnú žalobu. Podľa ich názoru súdy v ich veci postupovali formalisticky a neposkytli ochranu ich obydliu. Argumentačne poukazovali na znenie čl. 20 ods. 1 ústavy, konkrétne na tretiu vetu, podľa ktorej majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva.

4. Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie ich označených práv rozsudkom súdu prvej inštancie a napadnutým rozsudkom krajského súdu, uvedené rozhodnutia všeobecných súdov zruší a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.

Zároveň sťažovatelia žiadali priznať finančné zadostučinenie v sume 5 000 € každému z nich a náhradu trov konania. Ďalej tiež navrhli, aby ústavný súd ešte pred rozhodnutím vo veci samej odložil vykonateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj rozsudku krajského súdu.

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

8. Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

10. Pokiaľ ide o rozsudok súdu prvej inštancie, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať označený rozsudok súdu prvej inštancie, keďže ho už meritórne preskúmal na základe odvolania krajský súd, ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sťažovateľom ochranu ich právam.

11. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti smerujúcej proti rozsudku súdu prvej inštancie odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde

pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, IV. ÚS 155/2010, III. ÚS 311/2014).

12. Sťažovatelia vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu predovšetkým namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podstata ich argumentácie spočíva v námietke nedostatočného a arbitrárneho odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorý nezohľadnil všetky okolnosti danej veci komplexne.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

15. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97). Vzhľadom na identické znenie čl. 36 ods. 1 listiny so znením čl. 46 ods. 1 ústavy, uvedené platí aj pre čl. 36 ods. 1 listiny.

16. Námietku sťažovateľov týkajúcu sa arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

17. Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu uvedená v odôvodnení napadnutého rozsudku je dostatočná. V žiadnom prípade argumentáciu nemožno považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Niet teda ani dôvodu na to, aby ústavný súd do veci zasiahol. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovatelia majú na celú vec odlišný názor a s napadnutým rozsudkom krajského súdu nesúhlasia. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľov.

18. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

19. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že rozhodnutie je dostatočným spôsobom odôvodnené, krajský súd zrozumiteľne odôvodnil úvahy, ktoré zvolil pri rozhodovaní o návrhu na vypratanie nehnuteľnosti, a právne závery, na ktorých je rozhodnutie založené, nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, prečo v danom prípade návrhu vyhovel. Jednak poukázal na to, že pokiaľ ide o zmluvu o pôžičke a zmluvu o záložnom práve, tá bola predmetom súdneho prieskumu v konaní pred okresným súdom vedenom pod sp. zn. 6 C 67/2010, v ktorom okresný súd skúmal platnosť označených zmlúv a následne aj v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 13 C 89/2011, v ktorom skúmal konkrétne podmienky zmluvy o úvere a zmluvy o záložnom práve a určil, ktoré z nich považuje za neprijateľné zmluvné podmienky. Ďalej tiež poukázal na to, že veriteľ pristúpil k dobrovoľnej dražbe na účel uspokojenia svojej pohľadávky v sume 9 164,15 €, ktorá bola tiež predmetom súdneho prieskumu z hľadiska platnosti dražby v konaní pred okresným súdom sp. zn. 10 C 179/2013, ktorý rozsudkom zo 14. mája 2014 určil jej neplatnosť, avšak na základe podaného odvolania krajský súd ako odvolací súd svojím rozsudkom sp. zn. 17 Co 1262/2014 zo 16. decembra 2015 zmenil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu tak, že žalobu o neplatnosť dražby zamietol. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu sťažovatelia nepodali dovolanie, hoci bolo ex lege prípustné, a ani nespochybnili ústavnú udržateľnosť označeného rozsudku krajského súdu v konaní pred ústavným súdom. Krajský súd preto mal v napadnutom konaní za preukázané, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti, ktorej nadobudnutie nebolo účinne spochybnené v už označenom konaní (krajský súd zamietol žalobu o neplatnosť dražby, pozn.) a ktoré bolo aj zapísané (záznamom, pozn.) v príslušnom katastri nehnuteľností. Krajský súd nebol oprávnený spochybňovať nadobudnuté vlastnícke právo k bytu žalobcom za situácie, že prebehlo konanie o neplatnosť dražby, ktorého výsledok už v napadnutom konaní spochybniť nemohol, lebo bol ním viazaný. Z vykonaného

dokazovania tiež vyplynulo, že sťažovatelia v predmetnom byte bývali a užívali ho, hoci ho užívali bez právneho dôvodu s odôvodnením, že ide o ich obydlie. Krajský súd posudzoval návrh aj z hľadiska toho, či výkon tohto práva na ochranu vlastníctva nie je v rozpore s dobrými mravmi, a dospel k záveru, že vzhľadom na možnosti sťažovateľov, ktorí sú zárobkovo činní, je v ich silách si zabezpečiť bývanie formou nájmu primeraného bytu. Vychádzajúc z uvedených skutočností, krajský súd dospel k záveru, že sú splnené všetky predpoklady na uloženie povinnosti vypratať nehnuteľnosť, tak ako to nariadil okresný súd, preto napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny.

20. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto pochybenie v ústavnoprávnom zmysle však ústavný súd v napadnutom rozsudku krajského súdu nezistil. Nesúhlas sťažovateľov s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

21. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené a s poukazom na to, že obsahom označeného základného práva nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), sťažnosť sťažovateľov v časti, v ktorej namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, považujúc ho za arbitrárny, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

22. Sťažovatelia namietali aj porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že označené práva sú právami hmotnej povahy.

23. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd sa riadne zaoberal námietkami sťažovateľov a ústavne konformným spôsobom vysvetlil, prečo návrhu vyhovel, preto

v okolnostiach prípadu interpretácia a aplikácia na vec vzťahujúcich sa noriem sledovala ich zmysel a účel. Právne závery uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku podľa názoru ústavného súdu nemajú spojitosť s označenými právami hmotnoprávneho charakteru. Závery krajského súdu ústavný súd považuje za dostačujúce pre konštatovanie, že neexistuje relevantná súvislosť medzi namietaným porušením označených práv hmotného charakteru na jednej strane a napadnutým rozsudkom krajského súdu na strane druhej, keďže predmetom napadnutého konania bol návrh na vypratanie nehnuteľnosti, ktorá bola vo vlastníctve žalobcu. Pokiaľ sa sťažovatelia domáhali ochrany ich obydlia, ústavný súd poukazuje na záver krajského súdu, ktorý zdôraznil, že predpokladom takejto ochrany je, že osoba, o práva ktorej ide, sa jej môže domáhať, len ak tieto priestory oprávnene užíva, čo sťažovatelia v konaní nepreukázali.

24. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľov hmotnej povahy. Ústavný súd preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

25. Ústavný súd nad rámec dôvodov v spojitosti so skutkovými okolnosťami prípadu dodáva, že sťažovatelia sa začali domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom vo fáze, v ktorej už ústavný súd nemohol zvrátiť stav, ktorý v dôsledku nevyužitia účinných prostriedkov ochrany ich práv v predchádzajúcich konaniach nastal. Povinnosť rešpektovať právoplatné rozhodnutia súdov vydané v iných konaniach, je prejavom právneho štátu, ktorý zabezpečuje právnu istotu a predvídateľnosť rozhodovania súdov vo všeobecnosti. Aj keď ústavný súd, vychádzajúc z prezentovaných okolností prípadu, mal pochybnosti o správnosti týchto právoplatných rozhodnutí súdov (o platnosti záložnej zmluvy, zákonnosti dobrovoľnej dražby, pozn.), ktoré napadnutému konaniu predchádzali, zasiahnuť nemohol. V opačnom prípade by sám prekročil svoje právomoci porušovaním princípov právneho štátu. Situácia, do ktorej sa sťažovatelia dostali, však podľa názoru ústavného súdu nevyučuje prípadnú zodpovednosť ich právnych zástupcov – advokátov za to, že dôsledne nevyužili dostupné a účinné opravné prostriedky ochrany práv sťažovateľov, za predpokladu, že v predchádzajúcich konaniach boli právne zastúpení.

26. Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov vrátane návrhu na dočasné opatrenie v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. októbra 2018